

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1997-1998

15 MEI 1998

Wetsvoorstel tot verbetering van de bezoldigingsregeling en van het sociaal statuut van de lokale verkozenen

(Ingediend door de heer Busquin c.s.)

TOELICHTING

De «Overleggroep-Langendries» (Staten-generaal van de democratie), die van december 1996 tot juni 1997 aan het werk is geweest, heeft een aantal denksporen gevolgd om de kwaliteit van de democratische beleidsvoering te waarborgen en voor de burger in zijn betrekkingen met de instellingen de gelijkheid van toegang en behandeling te garanderen.

In dat verband heeft de werkgroep die de heer Ph. Busquin voorzat, zich gebogen over de bezoldigingsregeling en het sociaal statuut van de lokale verkozenen.

De partijvoorzitters die de «Staten-generaal van de democratie» hebben ondertekend, zijn het erover eens dat «de democratische toegang tot het ambt van burgemeester en schepen gewaarborgd moet blijven. De financiële en sociale herwaardering van dat ambt moet een dergelijke democratische toegang mogelijk maken. Meer bepaald dient het statuut van de lokale mandatarissen van de kleine gemeenten te worden geherwaardeerd, dient het politiek verlof te worden herzien en mogen mensen die een lokaal politiek mandaat bekleden en leven van een vervangingsinkomen niet financieel benadeeld worden op dat vervangingsinkomen».

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1997-1998

15 MAI 1998

Proposition de loi visant à améliorer le statut pécuniaire et social des mandataires locaux

(Déposée par M. Busquin et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

Le «Groupe de concertation Langendries» (Assises de la démocratie) qui a mené ses travaux de décembre 1996 à juin 1997 a dégagé un certain nombre de pistes visant à garantir la qualité de la démocratie politique ainsi que l'égalité d'accès et de traitement du citoyen dans ses rapports avec les institutions.

Dans ce cadre, le groupe de travail présidé par M. Ph. Busquin s'est penché sur le statut pécuniaire et social des mandataires locaux.

Les présidents de partis signataires des «Assises de la démocratie» se sont accordés sur la nécessité de «continuer à garantir un accès démocratique aux fonctions de bourgmestre et échevin. La revalorisation pécuniaire et sociale de ces fonctions doit permettre cet accès démocratique. Il convient plus particulièrement de revaloriser le statut des mandataires locaux de petites communes, de revoir le congé politique et de veiller à ce que les personnes qui remplissent un mandat politique local tout en recevant un revenu de remplacement ne soient pas sanctionnées au niveau de ce revenu de remplacement.»

Het lokale echelon is immers de basiseenheid van ons democratisch bestel.

De taken die aan dat echelon worden opgedragen, zijn met de jaren omvangrijker geworden.

Bovenop hun specifieke eigen taken moeten de ondergeschikte besturen voortaan heel wat bevoegdheden uitoefenen die hun door de federale Staat en door de gemeenschappen en de gewesten zijn opgedragen (onder meer politiezaken, milieuzaken, beheer van de bibliotheken en dergelijke). In veel gevallen stimuleren ze bovendien de economische ontwikkeling van de gemeente.

Ten aanzien van het extra werk en de uitbreiding van de verantwoordelijkheden die inherent zijn aan de lokale mandaten vormt het huidige statuut van de verkozenen een onoverkomelijk obstakel: een weinig aantrekkelijke bezoldiging, geen sociale bescherming en in sommige gevallen verlies van de vervangingsinkomens, zoals bijvoorbeeld het pensioen.

Het is nochtans van wezenlijk belang dat elke burger een politiek ambt kan uitoefenen.

Dit wetsvoorstel strekt daarom tot een verbetering van de bezoldigingsregeling en het sociaal statuut van de verkozenen door middel van een wijziging van artikel 19 van de nieuwe gemeentewet, dat handelt over de wedden van de burgemeesters en de schepenen.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 2

Artikel 2 heeft tot doel het financiële statuut van de gemeenteraadsleden te verbeteren. Thans bepaalt de nieuwe gemeentewet alleen dat aan de gemeenteraadsleden presentiegeld kan worden verleend. In de praktijk betekent dit dat het bedrag van het presentiegeld varieert van gemeente tot gemeente en van provincie tot provincie (op dit punt geldt immers het toezicht van de provincie).

Het voorgestelde artikel 2 wil vier doelstellingen bereiken:

1. Een einde maken aan het facultatieve karakter dat het presentiegeld krachtens de wet heeft.
2. Een forfaitair minimum- en maximumbedrag vaststellen voor het presentiegeld waarbinnen de raad zijn vrije beoordelingsbevoegdheid behoudt. Deze bedragen geven blijk van de wil om de functie van gemeenteraadslid financieel te herwaarderen.
3. Het bedrag van het presentiegeld moet hoe dan ook worden gekoppeld aan het indexcijfer van de consumptieprijsen.

En effet, l'échelon local est l'unité de base de notre système démocratique.

Au fil des années, le volume des missions qui lui sont assignées s'est accru.

Les pouvoirs locaux s'occupent désormais, en plus des matières qui leur sont propres, de nombreux domaines délégués par le pouvoir fédéral, régional et communautaire (par exemple, obligations en matière de police, d'environnement, gestion des bibliothèques, etc.). Ils encouragent, en outre, dans de nombreux cas, le développement économique de la localité.

En regard du surcroît de travail et de responsabilité inhérents aux mandats locaux, le statut actuel des mandataires devient rétrograde: traitement peu attractif, absence de couverture sociale, et, dans certains cas, perte des revenus de remplacement tels que la pension par exemple.

Or, il est essentiel que les fonctions politiques puissent être exercées par tous.

La présente proposition vise donc à améliorer le statut pécuniaire et social des mandataires en prévoyant une modification de l'article 19 de la nouvelle loi communale consacré au traitement des bourgmestres et échevins.

COMMENTAIRES DES ARTICLES

Article 2

L'article 2 vise à améliorer le statut financier des conseillers communaux. Actuellement, la nouvelle loi communale dispose seulement que «des jetons de présence peuvent être accordés aux membres du conseil». En pratique le montant de ces jetons de présence varie de commune à commune et de province à province (tutelle provinciale sur ce point).

L'article 2 proposé vise un quadruple objectif:

1. Supprimer le caractère légalement facultatif de l'octroi d'un jeton de présence.
2. Fixer le montant forfaitaire minimal et maximal de ce jeton de présence tout en laissant une liberté d'appréciation au conseil au sein de cette fourchette. Cette fourchette tient compte de la volonté de revaloriser pécuniairement les conseillers.
3. Dans tous les cas lier le montant de ce jeton de présence à l'indice des prix à la consommation.

4. Het presentiegeld moet zowel voor de vergaderingen van de gemeenteraad als voor de vergaderingen van de commissies en van de afdelingen worden toegekend.

De voorgestelde tekst is geïnspireerd door artikel 61 van de provinciewet, dat geldt voor de provincieraadsleden. Er is evenwel gekozen voor een forfaitaire schaal veeleer dan voor een vast bedrag afgeleid van de weddeschaal van ambtenaar. Het presentiegeld is immers in niets te vergelijken met een wedde.

Het vastgestelde minimumbedrag werd vastgesteld om de momenteel in de kleine gemeenten uitgekeerde vergoedingen op te trekken. Het maximumbedrag komt overeen met het presentiegeld van de provincieraadsleden. Aangezien dat laatste bij de hervorming van 1997 is opgetrokken, ziet het er nu reeds naar uit dat sommige gemeenten het bedrag van het presentiegeld voor de gemeenteraadsleden willen gelijkstellen met dat van de provincieraadsleden (artikel 61, nieuwe provinciewet).

Artikel 3

Voor de wedde van de burgemeesters en schepenen is de berekeningsspil voortaan het hoogste bedrag uit de weddeschaal van gemeentesecretaris en niet langer de weddeschaal voor de graad van opsteller in de ministeries, want die heeft niets met het uitgeoefende ambt te maken. Het aantal categorieën van gemeenten waar voor de weddeberekening naar wordt gerefereerd, is daarom beperkt tot 17, wat overeenkomt met het aantal referentiecategorieën voor de wedde van de gemeentesecretarissen. Afhankelijk van het bevolkingscijfer van de gemeente en dus van de omvang van de taken en van de mate van beschikbaarheid die van de mandataris wordt gevraagd, zal de wedde van de verkozene gelijk zijn aan een coëfficiënt van de wedde van de gemeentesecretaris. De coëfficiënten zijn zo vastgesteld dat de burgemeesters en schepenen van gemeenten met minder dan 50 000 inwoners, hogere bedragen ontvangen dan nu het geval is.

De wedde van de schepenen zal een bepaald percentage bedragen van de wedde van de burgemeester van dezelfde gemeente.

Om die bepalingen in de praktijk om te zetten, kan men het koninklijk besluit van 27 december 1990 tot wijziging van het koninklijk besluit van 2 september 1976 wijzigen zodat de wedde van de burgemeesters en schepenen van gemeenten met minder dan 50 000 inwoners wordt verhoogd.

Artikel 4

De bepaling betreffende de wedden gaat voor de gemeenten gepaard met de verplichting om in een

4. Prévoir que le jeton de présence est octroyé tant pour les séances du conseil que pour les réunions des commissions et des sections.

Le texte proposé s'inspire de l'article 61 de la loi provinciale applicable aux conseillers provinciaux. On a cependant préféré une échelle forfaitaire plutôt que de recourir à un montant fixé par référence au traitement d'un fonctionnaire, étant donné les caractéristiques du jeton de présence qui n'est en rien assimilable à un traitement.

Par ailleurs, le montant minimal a été fixé de manière à revaloriser le montant de l'indemnité octroyée actuellement dans les petites communes. Le montant maximal est fixé par référence au montant du jeton de présence provincial. Depuis la réforme de 1997 revalorisant le montant de celui-ci, il semble en effet que certaines communes envisagent d'ores et déjà d'aligner le montant du jeton applicable au mandat de conseiller communal sur celui de conseiller provincial (article 61 nouveau de la loi provinciale).

Article 3

En ce qui concerne le traitement des bourgmestres et échevins, le pivot du calcul sera désormais l'échelon maximal de l'échelle de traitement de secrétaire communal et non plus le traitement de rédacteur dans un ministère, qui n'a aucun rapport avec la fonction exercée. Le nombre de catégories de communes de référence pour le calcul du traitement est, de ce fait, réduit au nombre de 17, nombre de catégories de référence pour le traitement des secrétaires communaux. Selon la taille de la commune et donc de l'importance du travail à effectuer et de la disponibilité nécessaire à l'accomplissement de ce mandat communal, le mandataire percevra un traitement équivalent à un pourcentage du traitement du secrétaire communal. Les pourcentages sont déterminés de façon à augmenter les sommes perçues par les bourgmestres et échevins des communes de moins de 50 000 habitants.

Les traitements des échevins seront fixés selon un pourcentage du traitement du bourgmestre de la commune correspondante.

Afin de mettre en pratique ces dispositions, l'arrêté royal du 27 décembre 1990 modifiant l'arrêté royal du 2 septembre 1976 pourrait être modifié de façon à revaloriser le traitement des bourgmestres et échevins des communes de moins de 50 000 habitants.

Article 4

La disposition concernant les traitements est assortie de l'obligation pour les communes de prévoir une

sociaal vangnet te voorzien ten behoeve van de verkozenen die door geen ander statuut zouden worden beschermd. Die maatregel zal vooral consequenties hebben voor de grote gemeenten waar het gemeentelijk mandaat voltijds moet zijn.

Daarom is het wenselijk in artikel 10 van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der werknemers een § 3 in te voegen om de toepassing van dat koninklijk besluit te verruimen tot de lokale verkozenen, als bedoeld in het nieuwe artikel 19 van de gemeentewet.

Dat koninklijk besluit stelt de praktische regels vast van de sociale-zekerheidsregeling die van toepassing is op de door de gemeenten krachtens een arbeidsovereenkomst in dienst genomen personen. De lokale verkozenen die die sociale-zekerheidsregeling genieten, zullen echter niet onderworpen zijn aan de bepalingen betreffende de pensioenen, aangezien het pensioen van de burgemeesters en schepenen elders geregeld wordt.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 12, § 1, van de nieuwe gemeentewet wordt vervangen als volgt:

«§ 1. De gemeenteraadsleden ontvangen geen wedde.

Zij trekken een presentiegeld als zij deelnemen aan de vergaderingen van de gemeenteraad en aan de vergaderingen van de commissies en van de afdelingen.

Het bedrag van het presentiegeld wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Het presentiegeld bedraagt minimum 1 500 frank en mag niet meer bedragen dan het presentiegeld dat de provincieraadsleden trekken als zij deelnemen aan de vergaderingen van de provincieraad, verhoogd of verlaagd volgens de geldende regels van de koppeling aan het indexcijfer.»

couverture sociale destinée aux mandataires qui ne seraient pas couverts en vertu d'un autre statut. Cette dernière mesure portera, quant à elle, essentiellement ses effets pour les grosses communes où le mandat communal nécessite que l'on s'y consacre à temps plein.

Il conviendrait pour ce faire, d'insérer un paragraphe 3 à l'article 10 de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs afin d'y inclure les mandataires locaux, tels que définis au nouvel article 19 de la loi communale.

Cet arrêté royal prévoit les modalités pratiques du régime de sécurité sociale applicable au personnel des communes lié à la commune par un contrat de louage de travail. Les mandataires locaux qui bénéficient de ce régime de sécurité sociale ne seront cependant pas soumis aux dispositions concernant les pensions puisque la pension des bourgmestres et échevins est réglée ailleurs.

Philippe BUSQUIN.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 12, § 1er, de la nouvelle loi communale est remplacé par ce qui suit:

«§ 1er. Les conseillers communaux ne reçoivent aucun traitement.

Ils perçoivent un jeton de présence lorsqu'ils assistent aux réunions du conseil communal, aux réunions des commissions et des sections.

Le montant des jetons de présence est fixé par la conseil communal.

Ce montant est compris entre un minimum de 1 500 francs et un montant maximum égal au montant du jeton de présence perçu par les conseillers provinciaux lorsqu'ils assistent aux réunions du conseil provincial, majoré ou réduit en application des règles de liaison de l'indice des prix.»

Art. 3

Artikel 19, § 1, eerste lid, van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

«De wedden van de burgemeesters en de schepenen worden door de Koning vastgesteld met inachtneming van het bevolkingsaantal van de gemeente en op een coëfficiënt van het hoogste bedrag uit de in artikel 28 vastgestelde weddeschaal van de gemeentesecretaris van de betrokken gemeente, verhoogd of verlaagd naar de voor die schaal geldende regels van de koppeling aan het indexcijfer.»

Art. 4

Artikel 19 van dezelfde wet wordt aangevuld met een § 4, luidende:

«§ 4. — Indien de burgemeesters en schepenen niet krachtens een ander sociaal of beroepsstatuut beschermd zijn door het stelsel van sociale zekerheid, zijn zij onderworpen aan het stelsel van sociale zekerheid van de krachtens een arbeidsovereenkomst in dienst genomen werknemers en aan de voor de toepassing van die wet geldende bepalingen, de pensioenregeling uitgezonderd.

De Koning stelt de nadere regels vast die voor de tenuitvoerlegging van deze wet vereist zijn.»

Art. 5

Deze wet treedt in werking na de eerstkomende algehele vernieuwing van de gemeenteraden.

Art. 3

L'article 19, § 1er, alinéa 1er, de la même loi est remplacé par ce qui suit:

«Les traitements des bourgmestres et échevins sont fixés par le Roi en tenant compte de la population de la commune et sur base de pourcentages de l'échelon maximal de l'échelle de traitement du secrétaire communal de la commune correspondante, tel que fixé à l'article 28, augmenté ou diminué conformément au régime de liaison à l'indice des prix applicable à cette échelle.»

Art. 4

L'article 19 de la même loi est complété par un § 4, libellé comme suit:

«§ 4. — Si les bourgmestres et échevins ne sont pas couverts par le régime de sécurité sociale en vertu d'un autre statut social ou professionnel, ils sont soumis à la sécurité sociale des travailleurs liés par un contrat de louage de travail et aux dispositions d'application de cette loi à l'exception du régime qui régit les pensions.

Le Roi arrête les modalités nécessaires à l'exécution de la présente disposition.»

Art. 5

La présente loi entre en vigueur après le prochain renouvellement intégral des conseils communaux.

Philippe BUSQUIN.
Hugo VANDENBERGHE.
Frederik ERDMAN.
Michel FORET.
Magdeleine WILLAME-BOONEN.
Roger LALLEMAND.
Joëlle MILQUET.
Jean-François ISTASSE.